

YSO:n monikielisyys ja LCSH-linkitykset

Satu Niininen

21.5.2018

YSAsta ja Allärsista YSOon -koulutustilaisuus



KANSALLISKIRJASTO

Monikielisyys YSOssa

- § YSO on kolmikielinen sanasto (suomi, ruotsi, englanti)

- § Toteutus käytännössä:
 - ü YSAn ja Allärsin yhteensovittaminen
 - ü Kääntäminen englanniksi
 - ü Manuaalinen linkitys Library of Congress Subject Headingsiin

Suomen ja ruotsin roolit

§ Tasa-arvoisia käsitteenmuodostuskieliä

- Ø Suomen ja ruotsin yhteensovittaminen

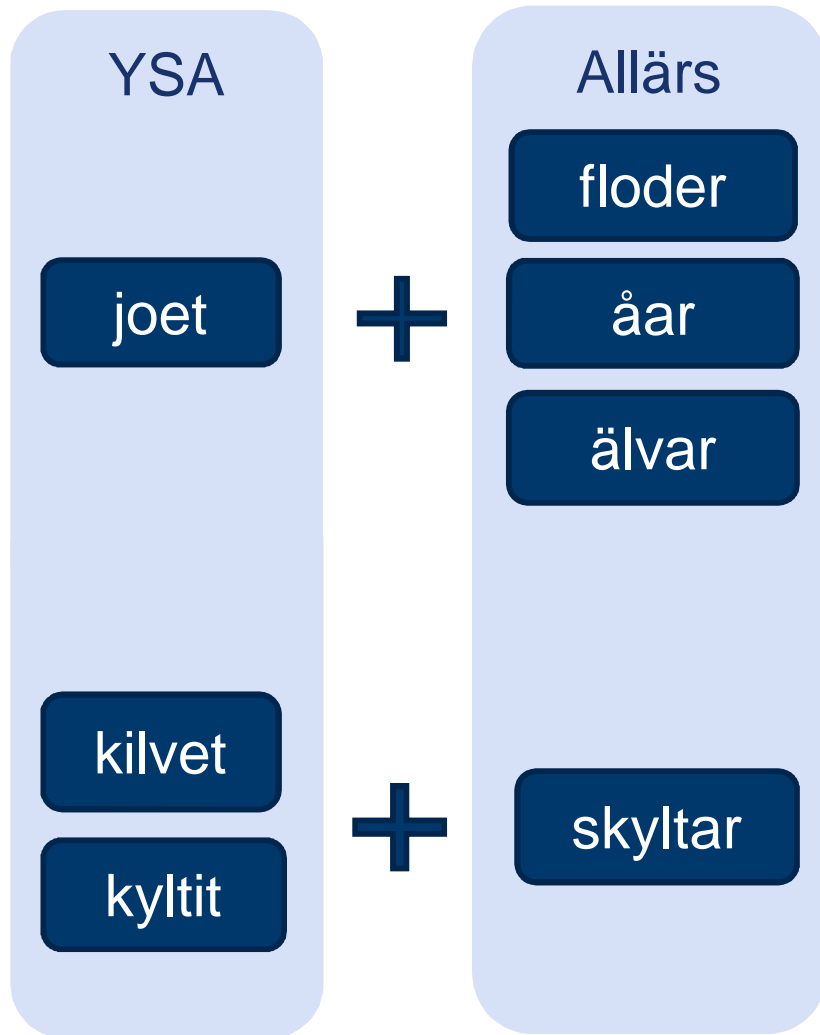
§ Merkitysten täsmentäminen

- Ø Käsitteiden jakaminen ja yhdistäminen
- Ø Sulkutarkenteet
- Ø Joustoja puolin ja toisin

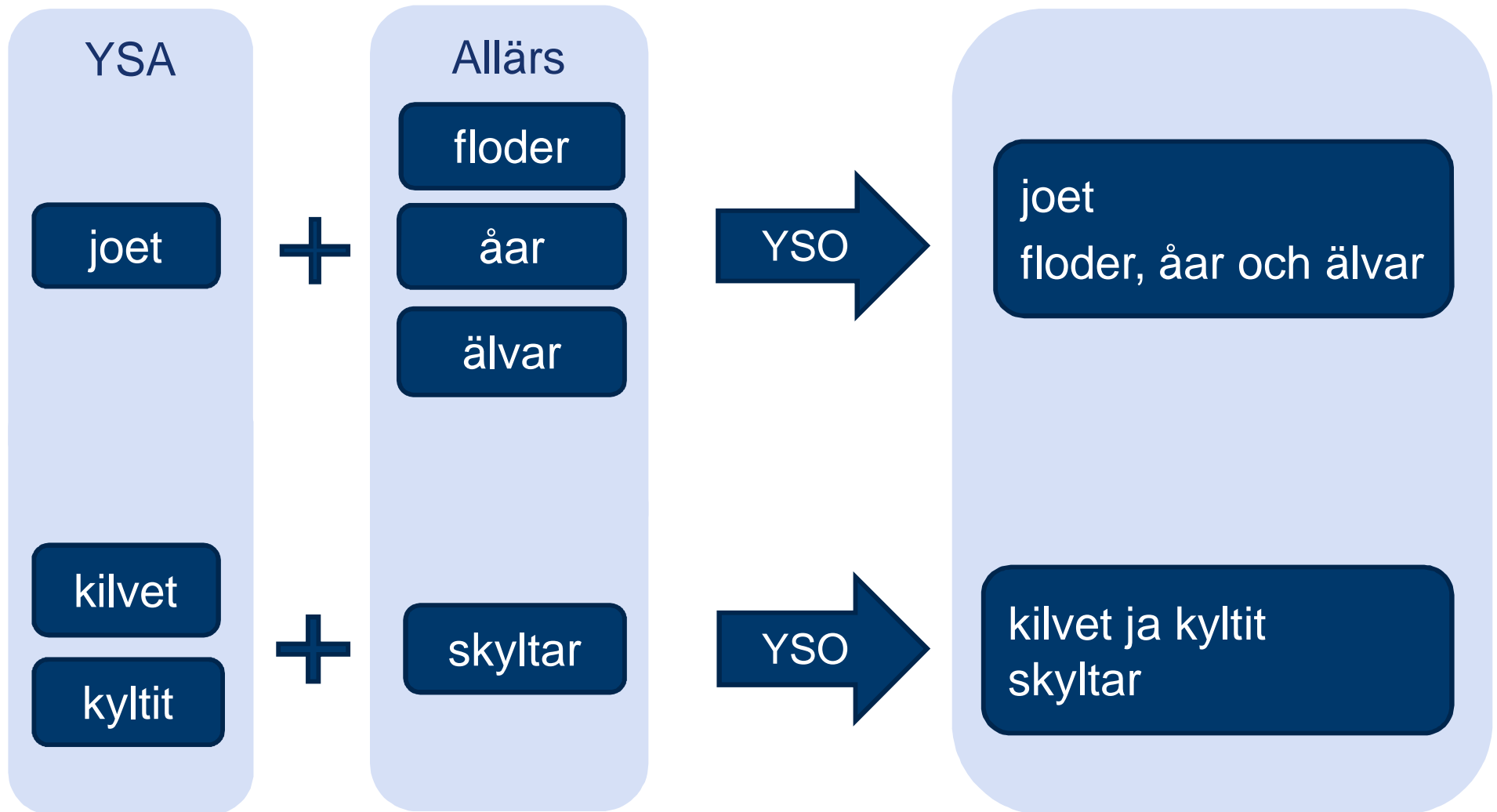
§ Yksilöivät termit

- Ø Ei samaa termiä kahdesti

Käsitteenmuodostus kahdella kielellä



Käsitteenmuodostus kahdella kielellä



Englannin rooli

- § Englanti on käännöskieli, ei käsitteenmuodostuskieli
 - Ø Keskeisen merkityssisällön välittäminen
 - Ø Ensisijaisesti apuväline, ei varsinainen kuvailukieli

- § Ei käsitetasoa muutoksia tai uutta hierarkisointia
 - Ø Tarvittaessa merkitystä tarkennetaan suljutarkenteilla, ohjaustermeillä ja/tai huomautuksilla.

- § Myös tiettyjä vapauksia: joissain tapauksissa kahdella käsitteellä sama termi

- § Lisätietoja: <https://www.kiwi.fi/x/BAENB>

LCSH-linkitys

- § Kääntämisen ohessa manuaalinen linkitys YSO à LCSH

- § Kaikista YSO:n käsitteistä 44 % linkitetty
 - Ø Linkit kattavat vain alle 5 % LCSH:n koko käsitteistöstä
 - Ø Finnan sadasta eniten käytetystä LCSH-aiheesta 69 % linkittyy YSOon

- § Käytössä kolme linkityssuhdetta
 - Ø closeMatch à “täysi” vastaavuus
 - Ø narrowMatch à kapeampi vastaavuus
 - Ø broadMatch à laajempi vastaavuus

... > kulttuuriset objektit > kielelliset objektit > sanaluokat > nominit > adjektiivit

KÄYTETTÄVÄ TERMI

adjektiivit

TYYPPI

Yleiskäsite

YLÄKÄSITE

nominit

KUULUU RYHMÄÄN

85 Kielitiede

MUUNKIELISET TERMIT

adjectives

englanti

adjektiv

ruotsi

URI

<http://www.yso.fi/onto/yso/p12844>

Lataa tämä käsite:

[RDF/XML](#) [TURTLE](#) [JSON-LD](#)

Viimeksi muokattu 10.5.2017

LÄHES VASTAAVA KÄSITE

Adjective (en)

Library of Congress Subject Headings

VASTAAVA KÄSITE

adjektiivit

KOKO-ontologia

adjektiivit

YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto

adjektiv (sv)

Allärs - Allmän tesaurus på svenska

VASTAAVA SUPPEAMPI KÄSITE

Adjective (en)

Library of Congress Subject Headings

... > fyysiset objektit > elottomat objektit > kulkuneuvot > vesikulkuneuvot > kanootit

KÄYTETTÄVÄ TERMI **kanootit**

TYYPPI

Yleiskäsite

YLÄKÄSITE

vesikulkuneuvot

ALAKÄSITTEET

kajakit

KUULUU RYHMÄÄN

39 Liikenne. Kuljetus. Posti. Pakkausteollisuus

MUUNKIELISET TERMIT

canoes

englanti

kanoter

ruotsi

URI

<http://www.yso.fi/onto/yso/p5226>

Lataa tämä käsite:

[RDF/XML](#) [TURTLE](#) [JSON-LD](#)

Viimeksi muokattu 5.7.2017

VASTAAVA LAAJEMPI KÄSITE

[Canoes and canoeing](#) (en)

Library of Congress Subject Headings

VASTAAVA KÄSITE

kanootit

KOKO-ontologia

kanootit

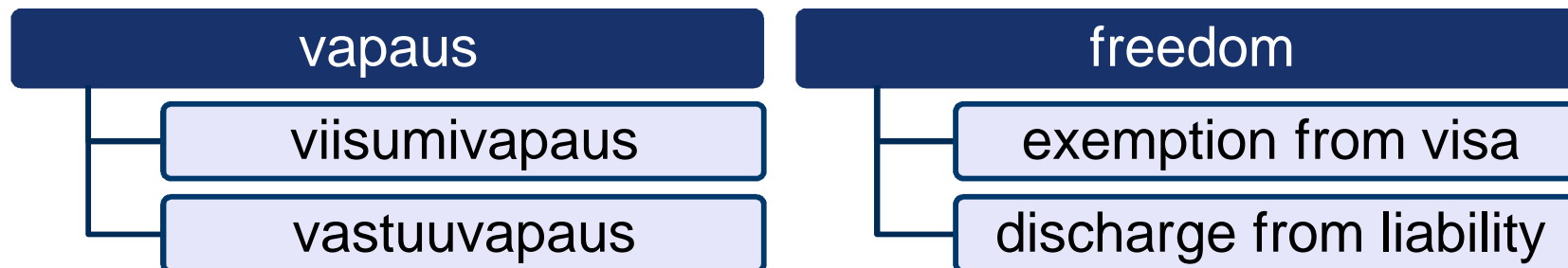
YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto

kanoter (sv)

Allärs - Allmän tesaurus på svenska

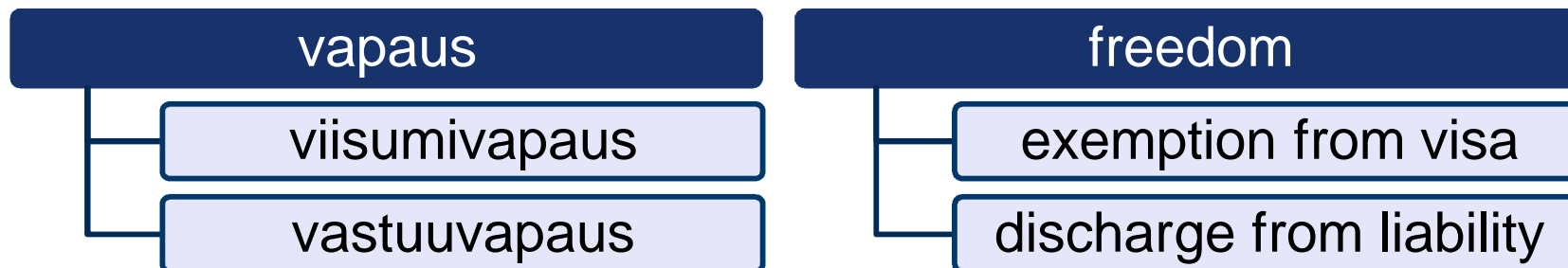
Haasteista 1/3: kieli ja kulttuuri

§ Hierarkian puutteet englannin kieliversiossa



Haasteista 1/3: kieli ja kulttuuri

§ Hierarkian puutteet englannin kieliversiossa



§ Kuvaavat käännösratkaisut ajoittain kömpelöitä

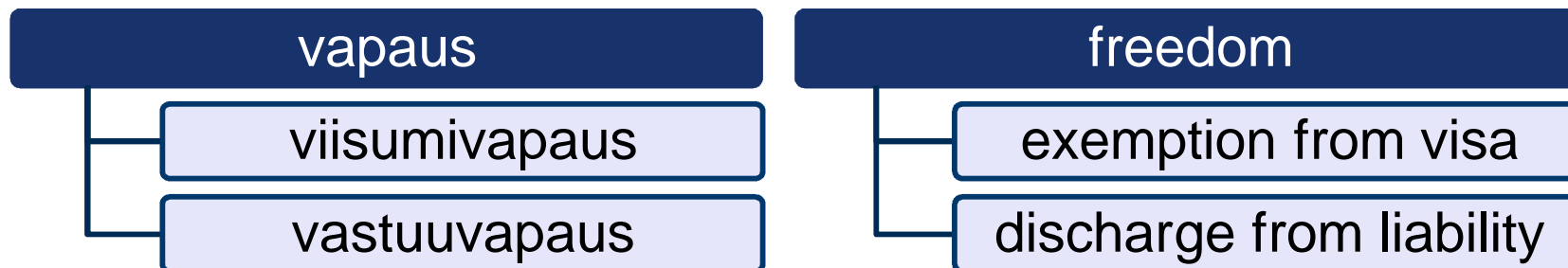
kesänvietto

sommarfirande

spending summer time

Haasteista 1/3: kieli ja kulttuuri

§ Hierarkian puutteet englannin kieliversiossa



§ Kuvaavat käännösratkaisut ajoittain kömpelöitä

kesänvietto	sommarfirande	spending summer time
-------------	---------------	----------------------

§ Kulttuurisidonnaisuudet

talkoot	talko	talkoot
sosiaaliohjaajat	socialhandledare	social advisors

Haasteista 2/3: yksilöivän termin valinta

hyvinvointi (terveydellinen)	välstånd	well-being
hyvinvointi (taloudellinen)	välstånd	prosperity

Haasteista 2/3: yksilöivän termin valinta

hyvinvointi (terveydellinen)	välstånd	well-being
hyvinvointi (taloudellinen)	välstånd	prosperity
koneistaminen	mekanisering (verksamhet)	mechanisation (active)
koneistuminen	mekanisering (process)	mechanisation (passive)

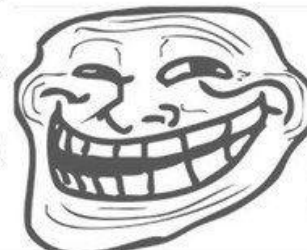
Haasteista 2/3: yksilöivän termin valinta

hyvinvointi (terveydellinen)	välstånd	well-being
hyvinvointi (taloudellinen)	välstånd	prosperity
koneistaminen	mekanisering (verksamhet)	mechanisation (active)
koneistuminen	mekanisering (process)	mechanisation (passive)
toiminnallisuus	funktionsmässighet	functionality
toimivuus	funktionsduglighet	functionality
funktionaalisuus	funktionalitet	functionality

ENGLISH VS. FINNISH



LAND	-	MAA
SOIL	-	MAA
GROUND	-	MAA
WORLD	-	MAA
COUNTRY	-	MAA
AREA	-	MAA
COUNTRYSIDE	-	MAA
DIRT	-	MAA
EARTH	-	MAA
SUIT	-	MAA
TERRAIN	-	MAA



naurunappula.com/1282087

Haasteista 3/3: linkitys

§ Erot YSON ja LCSH:n välillä

- Ø Rakenne ja hierarkia
- Ø Käyttötavat: ketjutus
- Ø Näkökulmaerot: suomalaisen vs. anglo-amerikkalainen kulttuuripiiri

§ YSON LCSH-linkitysten linjaukset: <https://www.kiwi.fi/x/04OcB>

Monikielisyyden hyödyntäminen

§ Auktoriteettitietueet kolmella kielellä

- Ø Suomen- ja ruotsinkieliset kuvailut saadaan tuotettua yhdellä kertaa
- Ø Monikielinen tiedonhaku

§ Kopioluettelointi

- Ø Kopioidussa tietueessa olevien LCSH-aiheiden muuntaminen YSOksi
- Ø LCSH:n ketjujen purku
- Ø Alustava kokeilu Melindan kuvailuilla, joissa käytetty LCSH-aiheita osoitti, että noin puolet aiheista pystyttiin muuntamaan YSOksi

Kopioluettelo

Stock market crashes: predictable and unpredictable and what to do about them

§ Financial crises -- History

The pre-Christian religions of the North : research and reception

§ Mythology, Norse

§ Religion -- History

Choreomania : dance and disorder

§ Choreography -- Social aspects

§ Dance -- Philosophy

§ History

Kopioluettelo

Stock market crashes: predictable and unpredictable and what to do about them

§ Financial crises -- History

→ taloudelliset kriisit, historia

The pre-Christian religions of the North : research and reception

§ Mythology, Norse

§ Religion -- History

→ skandinaavinen mytologia, uskonto, historia

Choreomania : dance and disorder

§ Choreography -- Social aspects

§ Dance -- Philosophy

§ History

→ koreografia, tanssi, filosofia, historia

Kopioluettelo

Stock market crashes: predictable and unpredictable and what to do about them

§ Financial crises -- History

→ taloudelliset kriisit, historia

The pre-Christian religions of the North : research and reception

§ Mythology, Norse

§ Religion -- History

→ skandinaavinen mytologia, uskonto, historia

Choreomania : dance and disorder

§ Choreography -- Social aspects

§ Dance -- Philosophy

§ History

→ koreografia, tanssi, filosofia, historia

→ liike, poliittisuus, joukkoliikkeet, tieteidenvälisyys jne.

Kiitos!

satu.niinen@helsinki.fi

finto-posti@helsinki.fi

<https://www.kivi.fi/display/Asiasanastotjaontologiat>